

Antti Rinne sd m.fl.

Interpellation om Finlands riktning

Till riksdagen

Regeringens beslut på senare tid väcker allt djupare oro hos medborgarna över i vilken riktning man är på väg att föra Finland. Regeringens planer på att låta arbetslösa jobba gratis, tvångsbolagisera hälso- och sjukvård och socialtjänster och de senaste besluten att inleda beredningen av en bolagisering av Finlands trafiknät och att göra vägtrafiken avgiftsbelagd motsvarar inte de riktlinjer som regeringspartierna lade fram inför valet. De beslut som regeringen Sipilä fattat i vår ger regeringsprogrammet och regeringens praktiska arbete en marknadsliberalistisk riktning.

Samtidigt har regeringen försummat välfärdssamhällets mest grundläggande element, nämligen att stödja sysselsättningen. Regeringens enda insatser för att åtgärda sysselsättningen har tills vidare varit att skära i sysselsättningsanslagen, bland annat uppsägningarna vid universiteten och planerna på att försämra arbetstagarnas anställningsvillkor. Den sviktande grunden för sysselsättningen utnyttjar regeringen som en förevändning för ytterligare förslag som försämrar arbetstagarnas trygghet och främjar marknadsliberalismen. Samtidigt har regeringen och dess ministrar försummat att vidta åtgärder för att stoppa skatteflykten.

Vissa av regeringens riktlinjer är redan fastslagna och vissa är under beredning. Regeringen har inte visat någon vilja att låta riksdagen bedöma planerna öppet. Det är fara värt att en öppen debatt förhindras med hänvisning till att det bara handlar om beredning, och därnäst får medborgarna höra att regeringen redan har fattat beslut.

Vi är oroade över den inriktning som regeringen Sipilä leder in Finland på och ser en interpellation som enda möjligheten att göra regeringens agerande till föremål för en bedömning och att ta reda på om regeringens nya riktlinjer har riksdagens stöd.

Sysselsättningen har försumrats

Arbete ger välfärd. Trots att Finland har nästan en halv miljon arbetslösa och 122 600 långtidsarbetslösa, vilket är 19 400 fler än för ett år sedan, har regeringen Sipilä låtit nästan ett år gå utan att vidta en enda faktisk åtgärd för att förbättra sysselsättningen.

Regeringspartiernas tidigare prat om ett samhällsfördrag har bantats ner till traditionella arbetsmarknadsuppgörelser. Om regeringen har framgång med sina sysselsättningsmål eller inte beror nästan helt och hållet på om det blir en arbetsmarknadsuppgörelse och om den eventuellt får positiva konsekvenser för sysselsättningen.

Interpellation IP 2/2016 rd

Regeringen Sipilä har inte förstått att de arbetslösa inte behöver piska utan jobb. Det är obegripligt att de arbetslösa skuldbeläggs och att man vill skapa en bild av att de arbetslösa själva bär skulden till arbetslösheten trots att antalet lediga jobb räknas i tiotals tusen och antalet arbetslösa i hundratals tusen.

Som sitt senaste påfund tänker regeringen tvinga de arbetslösa att jobba gratis och inbillar sig att sysselsättningsläget blir bättre på det sättet. Faktum är att gratisarbete är att förödmjuka de arbetslösa.

Välfärdssamhälle eller Oy Finland Ab?

Tvärtemot sina officiella utfästelser verkar regeringen Sipilä gå in för att avstå från det jämlika välfärdssamhället och ersätta det med en ny typ av konkurrens ekonomi och marknadssamhälle. Regeringen arbetar för att omskapa välfärdssamhället till ett Oy Finland Ab, där marknaden styr beslutsfattandet och där även alla samhällsaktörer bolagiseras.

Århundradets viktigaste reform, det vill säga strukturreformen av social- och hälsovården, har blivit ett bolagiseringsprojekt för regeringen. Människan glömdes bort och bolagen trädde in i stället. Det handlar om ett politiskt val från regeringens sida, som innebär att utvecklingen av alla gemensamma offentliga tjänster, integrationen av primärvård och specialiserad sjukvård och minskningen av skillnaderna i hälsa åsidosätts trots att allt detta ursprungligen hörde till de stora målen med vårdreformen.

Hörnstenen i reformen skulle vara integration av tjänster. Integrationen skulle trygga obrutna vårdkedjor och förbättra möjligheterna för människor att få vård. Nu har målet om ett obrutet samarbete mellan olika aktörer lämnats därhän. Institutet för hälsa och välfärd varnade nyligen för att bolagisering gör tjänsterna svåra att hantera och leder till stark åtskillnad mellan beställare och utförare och ett komplicerat och tungrovt beslutsfattande. Ett hot är således också att förvaltningskostnaderna och den onödiga byråkratin ökar. Samtidigt får landskapen, som ska ordna vården, sämre möjligheter att hantera helheten. Vårdkedjorna splittras och helhetsansvaret försvinner. Det leder till en omvälvning av social- och hälsovården, där människor som behöver vård sätts på undantag.

Regeringen har motiverat bolagiseringen av social- och hälsovårdstjänsterna med EU-lagstiftningen. På så sätt överför regeringen ansvaret för sina egna ideologiska beslut till andra. I själva verket kräver EU inte i något avseende att medlemsländerna ska producera sina social- och hälsovårdstjänster i bolagsform. Däremot har regeringen inte förmått redogöra för vilket mervärde det har att de offentliga tjänsterna bolagiseras i vårdreformen. Tvärtom äventyrar bolagiserings tvånget hela den nordiska välfärdsmodellen, som baserar sig på att det allmänna har huvudansvaret för att tillhandahålla och även producera tjänster för medborgarna.

Regeringens senaste plan gäller bolagisering av statens vägar, järnvägar och farleder. Det handlar om en egendom på 20 miljarder, som har finansierats av skattebetalarna och till stor del av tidigare generationer. Tack vare den har vi kunnat säkerställa grundförutsättningarna för att leva och arbeta i hela landet.

Interpellation IP 2/2016 rd

I kommunikationsministeriets plan ingår det att ge det nya aktiebolaget rätt att ta ut bruksavgifter för all trafik såväl på landsvägar och järnvägar som i farleder. Dessutom planerar regeringen att radera ett välfungerande och tryggt taxisystem, vilket skulle äventyra en jämlik tillgång till taxi-tjänster i hela Finland och öka risken för att sårbara kundgrupper blir föremål för rovdrift. Statsministern har meddelat att han stöder planerna till hundra procent.

Regeringens trafikplaner har väckt stor osäkerhet och kritik också bland fackfolk. Bland andra kommunikationsministeriets före detta kanslichef Juhani Korpela är förundrad över regeringens planer:

”I ett demokratiskt styrt land bör beslut om väg- och baninvesteringar vara politiska beslut och de kan inte delegeras till något som helst statligt bolag. Riksdagens budgetmakt får inte inskränkas på lättvindiga grunder. Kilometerskatter och banavgifter är skatter som riksdagen fattar beslut om. Vad behöver vi ett nytt bolag till när det ändå inte har central beslutanderätt?”

Regeringens agerande ger intrycket att svaret på varje problem är att bolagisera skattebetalarnas egendom. Hos många finländare väcker det frågan vad regeringen tänker hitta på att bolagisera härnäst. Finland är inget företag och statsministern är inte en vd som sanerar personal och lokaler.

Enligt uppgifter i offentligheten bereds också principerna för regeringens ägarpolitik i små kretsar, helt i överensstämmelse med idéer om hur man leder storföretag.

Har regeringen mandat för sina åtgärder?

Det är en viktig faktor i demokratin att medborgarna väljer sina beslutsfattare i fria val. Lika viktigt är det att partierna före val redogör för sitt program och efter valen går in för att genomföra det. Också det har betydelse att beslutsfattarna vid val utsätts för att medborgarna utvärderar deras agerande.

Programmet för regeringen Sipilä var en stor besvikelse för många väljare. Löften som getts kort före valet glömdes bort och till vissa delar gick man i precis motsatt riktning, då man inför valet talade om sannfinländarnas löfte att alla inkomster under 1 000 euro skulle vara skattefria.

Regeringens nya beslut och beredningen av transportprojekten väcker ett uppriktigt tvivel på om regeringen har medborgarnas mandat för sina planer.

Risk för ökad ojämlikhet och nedgång i kompetens

Som en följd av regeringens val av värderingar är Finlands inriktning nu att ojämlikheten ökar och kompetensen minskar. De väldiga nedskärningarna i utbildningen handlar inte om att utveckla utbildningen — de innebär i stället nedskärningar i utbildning, finländsk kompetens och framtid. Nedskärningar i försörjning för pensionärer, barnfamiljer, studerande och arbetslösa är inga nödvändiga beslut — de är politiska värderingsval som bidrar till att ytterligare försvåra vardagen för finländare som redan har det svårt.

Interpellation IP 2/2016 rd

Regeringens nedskärningar är inte bara ett slag mot Finlands framtid och kompetens utan också mot de svagaste och mest utsatta i vårt samhälle: barn i dagvårds- och skolålder, sjuka, personer med funktionsnedsättning, pensionärer och arbetslösa. Regeringen Sipilä har valt sin värdegrund genom att låta nedskärningarna drabba barnfamiljer, sjuka, pensionärer och de mest lågavlönade. Ett lika missriktat val av värderingar var det att skära i nivån på människornas grundtrygghet. Något sådant var det inte tal om före valet.

Regionalpolitiken får vika för marknaden

Så vad betyder regeringens planer för möjligheterna till utveckling i regioner och landskap? Att avreglera taxitrafiken och införa avgift för vägtrafiken är exempel på hur regeringen glömmer bort den regionala jämlikheten. De nya planerna i kombination med tidigare beslut, såsom indragning av tågturer, äventyrar en balanserad och livskraftig regional utveckling och därigenom landskapens och regionernas möjligheter att utvecklas utifrån sina egna starka sidor. Det senaste oroväckande exemplet på regeringens linje i regionalutvecklingen är indragningen av campuset för lärarutbildning i Nyslott. Besparingarna för Östra Finlands universitet räknas i hundratusentals euro, men de totala kostnaderna för samhället och regionen räknas i miljoner. Den förra regeringen tillät inte beslut som stred mot samhällsintresset i stort, utan den styrde universitetet till att fortsätta med lärarutbildningen i Nyslott. Nu aktualiseras frågan om den nuvarande centerstyrda regeringen alls gör någonting i ärendet.

Det har alltid legat en visdom i finländsk politik i att politikerna har valt att följa kloka värderingar: man har inte börjat med att skära ner av dem som har minst. Vi finländare har velat hålla alla i samma båt. Regeringen Sipilä har avstått från detta tänkesätt och ersatt idén om ”alla i samma båt” med ett annat tänkesätt, nämligen ”var och en är sin egen lyckas smed”. Det här är inget sätt att avhjälpa Finlands ekonomiska problem eller korrigera samhällsproblem såsom ojämlikhet och arbetslöshet. Finland kan bara resa sig om alla finländare känner gemenskap. Politiken ska inkludera alla.

Det finländska välfärdssamhället har varit ett mönsterexempel på ett land som klarar sig på alla delområden. Det finländska välfärdssamhället har förnyats och utvecklats, och förändring har inneburit mer trygghet än beständighet. Under ledning av regeringen Sipilä har Finland avstått från den principen.

Juha Sipiläs regering har med sina politiska beslut valt fel inriktning för Finland, nämligen en inriktning som står för den mest marknadsliberalistiska politiken någonsin i Finlands historia. Det handlar om ett vägval som regeringspartierna med undantag för Samlingspartiet inte har fått mandat av folket för. Det handlar om en inriktning som utmynnar i ett land från en förgången tid, ett land som kännetecknas av lägre kompetensnivå, ojämlikhet mellan människor och oro för framtiden.

Det finns alltid alternativ i politiken trots att regeringen Sipilä försöker intyga motsatsen. För närvarande leder regeringen Sipilä Finland i fel riktning, men vi kan och måste ändra riktning.

Med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den minister som saken gäller:

Interpellation IP 2/2016 rd

Ingår det i regeringens planer att skapa en social- och hälsovård där det allmänna inte kan producera basservice som är viktig för medborgarna på något annat sätt än i form av aktiebolag och i konkurrens med stora utländska multinationella företag?

Avser regeringen att bolagisera de vägar, järnvägar och farleder som staten har ansvar för och avser regeringen att göra trafiken på Finlands vägar avgiftsbelagd?

Avser regeringen att splittra upp VR och Posten och sälja ut de nya bolag som på så sätt uppstår?

Avser regeringen att genomföra sin plan på gratis arbete för arbetslösa trots att det äventyrar den omfattande arbetsmarknadsuppgörelse som regeringen eftersträvar?

Tillåter regeringen att lärarutbildningen i Nyslott dras in?

Står hela regeringen bakom de föreslagna projekten och kommer regeringen att stå enad bakom de nya bolagiseringsplaner och den avreglering av taxitrafiken som har offentliggjorts i vår?

Interpellation IP 2/2016 rd

Helsingfors 3.5.2016

Antti Rinne sd
Antti Lindtman sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Kristiina Salonen sd
Ilkka Kantola sd
Krista Kiuru sd
Suna Kymäläinen sd
Satu Taavitsainen sd
Sanna Marin sd
Susanna Huovinen sd
Ilmari Nurminen sd
Harry Wallin sd
Jukka Gustafsson sd
Pia Viitanen sd
Joona Räsänen sd
Eero Heinäluoma sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Maria Guzenina sd
Ville Skinnari sd
Lauri Ihalainen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Anneli Kiljunen sd
Sirpa Paatero sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Tuula Haatainen sd
Mika Kari sd
Tytti Tuppurainen sd
Riitta Myller sd